PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ PENTRU ABSOLVENȚII INSTITUȚIILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: TENDINȚE, PROBLEME ŞI SOLUȚII

Alina MUTOI, Facultatea de Istorie şi Filosofie

Dans le contexte de la mondialisation, la Moldavie se classe bas de l'échelle par rapport aux autres pays dans l'économie nationale. Le pays dispose d'un marché du travail faible a développé une forte inadéquation entre l'offre et la demande de travail dans son ensemble, en particulier pour les diplômés des établissements d'enseignement. Actuellement, de nombreux problèmes persistent dans le milieu de travail, comme le chômage élevé, un taux élevé de migration de la main-d'œuvre et la politique salariale faible. Il faut un certain nombre de solutions et de stratégies qui permettraient d'améliorer la situation du marché du travail du pays. Moldavie doit répondre à la nécessité de s'adapter en permanence aux exigences de la compétitivité croissante. Développer une économie de marché durable ne peut être renforcée si elle sera basée sur la ressource la plus précieuse à la disposition du pays: les gens.

În contextul globalizării, Republica Moldova se plasează pe o scară joasă față de alte țări în ce privește economia națională. Țara dispune de o piață a forței de muncă slab dezvoltată, cu o accentuată necorelare între cererea şi

oferta de muncă în ansamblu, în special pentru tinerii absolvenți ai instituțiilor de învățământ. La ora actuală, persistă multiple probleme în sfera muncii, cum ar fi şomajul ridicat, o rată înaltă a migrării forţelor de muncă, dar şi o politică salarială de un nivel slab. Este nevoie de un şir de soluții şi strategii care ar îmbunătăți situația pieței forței de muncă a țării. Republica Moldova trebuie să răspundă nevoii companiilor de a se adapta permanent cerinţelor de creştere a competitivității. Dezvoltarea unei economii de piață consolidate şi durabile este posibilă numai dacă aceasta va fi bazată pe cea mai valoroasă resursă de care dispune țara: oamenii.

Republica Moldova demonstrează o contraperformanță vizibilă, economia crescând cu ritmuri relativ înalte, dar în paralel cu reducerea locurilor de muncă. Atractivitatea pieței locale a forței de muncă este în scădere, lucru atestat şi de diminuarea ratei de activitate a populației: de la 60% în anul 2000 la 49% în anul 2005. În paralel, a scăzut şi rata de ocupare, de la 55% în anul 2000 la 45% în anul 2005 (datele pentru 2006 arată că aceasta a scăzut până la 43,7%). Astfel, se conturează şomajul – problemă majoră pe piața muncii ce duce la dezechilibre economice şi la sărăcirea populației. Este definit ca un excedent al ofertei de muncă față de nivelul cererii de muncă, şomerii fiind considerate persoanele apte de muncă, care nu-şi găsesc un serviciu, devenind un surplus de forță de muncă în raport cu numărul celor angajați. În Republica Moldova, fenomenul şomajului atinge cote înalte în rândul populației: 79,8 mii persoane şomere în 2012. Cea mai afectată categorie de persoane apte de muncă în Moldova sunt tinerii. Conform angajatorilor, aceştia nu sunt suficient de pregătiți pentru cerinţele pieței muncii, chiar dacă sunt absolvenți ai celor trei tipuri de învățământ (secundar profesional, mediu de specialitate şi superior). Angajatorii sunt nevoiți să investească la început în tânărul angajat pentru a-i creşte productivitatea – risc pe care de obicei nu doresc să şi-l asume.

În ultimii 7-10 ani, învățământul secundar general, secundar profesional, mediu de specialitate şi cel superior îşi desfăşoară activitatea preponderent în afara cerinţelor pieței muncii. Cadrele pentru economia națională sunt pregătite fără să se ia în calcul particularitățile pieței muncii autohtone. Pregătirea specialiştilor în afara necesităților economiei naționale a generat un surplus enorm de specialişti în economie, drept şi relații internaționale. Se observă lipsa unui mecanism eficient de interacțiune dintre agenții economici şi sistemul educațional. În primul rând, calitatea cunoştinţelor şi deprinderilor nu corespunde criteriilor înaintate de angajatori. Absolvenții sunt foarte bine pregătiți teoretic, dar lipsiți de orice pregătire practică. În al doilea rând, sistemul educațional superior oferă specialități ce reflectă cererea curentă pentru facultăți „de prestigiu”: 22% din absolvenții sunt de la facultățile de drept, 21% de la cele economice, 12% de la filologie şi limbi străine. Dar această repartiție nu corespunde cererii existente pe piața forței de muncă, unde se caută tot mai mulți ingineri, mecanici, programatori şi constructori [1, p.18].

Circa 60% din absolvenţii instituţiilor de învăţământ superior din ultimii 10 ani nu activează conform calificării obţinute la absolvire. Cauzele acestor fenomene negative ar putea fi: lipsa unui mecanism de elaborare a unui Nomenclator de Specialităţi care ar reflecta necesităţile economiei naţionale; lipsa unor metode de prognozare a necesarului de specialişti în funcţie de direcţiile prioritare de dezvoltare a economiei naţionale; imperfecţiunea sistemului de dirijare a sistemului de învăţământ superior; inexistenţa unui mecanism de conciliere a absolvenţilor referitor la găsirea unui loc de muncă; lipsa unui cadru normativ şi legislativ în care s-ar stipula explicit modul de interacţiune a universităţilor şi instituţiilor care au nevoie de specialişti, mecanismele de implicare a comunităţii în managementul universitar [2].

Veniturile reduse în ţară, lipsa locurilor de muncă, starea deplorabilă din localităţile rurale, dar şi lipsa oportunităţilor de creştere profesională alimentează un grad înalt al migrării forţelor de muncă. Numărul cetăţenilor moldoveni care au plecat definitiv peste hotare este în continuă creştere, ajungând la peste 92 de mii de persoane în 2010. În lumea contemporană, migraţia cadrelor înalt calificate este asociată cu fenomenul de globalizare a creierilor şi, tocmai din acest motiv fenomenul dat este puţin probabil să se diminueze în viitor. Ţările dezvoltate devin un fel de schimb de creieri – plecările din ţările de origine sunt compensate de veniturile în ţările de destinaţie.

O altă problemă dominantă pe piaţa muncii RM este o politica salarială neadecvată. Analizând salariile din Republica Moldova la momentul actual, se poate constata că acestea sunt extrem de mici. Angajaţii moldoveni câştigă unul dintre cele mai mici salarii minime pe economie din Europa. Dacă ar fi să trăiască din venitul minim lunar al unui angajat moldovean, cetăţenii unor state UE, de exemplu francezii, nu s-ar descurca, teoretic, mai mult de câteva zile. Minimul de existenţă în Republica Moldova constituie 1455,7 lei lunar (circa 94,7 euro), ceea ce ar însemna că un moldovean consumă zilnic puţin peste trei dolari [3].

Astfel, este necesară implementarea unor strategii şi soluţii care ar contribui la o funcţionare mai eficientă a pieţei muncii din Republica Moldova. Iată unele dintre acestea: asigurarea sinergiei dintre instituţiile de învăţământ superior şi agenţii economici, astfel încât oferta educaţională să corespundă cantitativ, calitativ şi structural necesarului de forţă de muncă; crearea unor noi locuri de muncă prin atragerea de noi investitori şi îmbunătăţirea condiţiilor de salarizare; modificarea Codului muncii prin care să se instituie o serie de relaţii de muncă flexibile şi instrumente în aplicarea acestora pentru reducerea barierelor la angajare, în special cea a lipsei de experienţă a tinerilor; gestionarea adecvată a emigraţiei şi migraţiei economice pentru compensarea deficitului de forţă de muncă internă în anumite sectoare; integrarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilităţi şi a foştilor deţinuţi; realizarea mai multor cercetări şi studii asupra ofertelor de muncă de pe piaţă; lichidarea

cumătrismului şi a corupţiei ce predomină la un nivel înalt în instituţiile şi organizaţiile din ţară; organizarea mai multor târguri de muncă; axare mai mult pe practică în instituţiile de învăţământ superior, şi nu pe teorie.

O atenţie deosebită în optimizarea pieţei muncii ar trebui acordată şi categoriei tinerilor. Promovarea acestora ca forţe de muncă este absolut necesară, deoarece tinerii întrunesc calitatea de consumatori, sunt inovatori şi cunoscători de tehnologie.

Problemele prezente pe piaţa muncii RM pot fi rezolvate. Implementarea soluţiilor propuse ar putea asigura o tranziţie considerabilă, ar contribui la formarea unei forţe de muncă calificate, la valorificarea deplină a capitalului uman din ţară şi, în cele din urmă, va contribui la sporirea calităţii vieţii cetăţenilor Republicii Moldova.

Referinţe:

1. GOTIŞAN, I. *Evoluţii, tendinţe şi pronosticuri referitoare la piaţa muncii din Republica Moldova în apropierea acesteia de standardele UE*. Chişinău, 2007.
2. MOLDOVANU, R., STAFI, A. *Ce-i de făcut cu universităţile noastre? Pătratul profesori-administraţie-studenţi-angajatori.* 2 august 2012.
3. *Cât ar trăi europenii cu venitul minim al unui angajat din Republica Moldova?* [Accesat 24.04.2013] Disponibil: www.eco.md.

Recomandat
Alina VEREJAN, lector